

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de regelgeving over het politiek verlof, over de afwezigheid voor verminderde prestaties, over het opvangverlof en over de herindiensttreding voor de personeelsleden van het onderwijs
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van besluit geeft aan de personeelsleden van het onderwijs recht op afwezigheid voor verminderde prestaties om persoonlijke zorg of steun te verlenen aan een gezinslid of een familielid dat om een ernstige medische reden behoefte heeft aan aanzienlijke zorg of steun. Om tijdelijke tekorten in het onderwijs mee op te vangen, maakt het voorliggend besluit het ook mogelijk dat het politiek verlof wordt opgeschort om tijdelijk een opdracht in onderwijs op te nemen. Verder wordt de definitie van mindervalide kind die gebruikt wordt bij het opvangverlof aangepast. Tot slot wordt de tijdelijke uitbreiding van het verlof wegens overmacht voor de personeelsleden van het onderwijs opgeheven.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

Beleidsveld: kleuter- en lager onderwijs, secundair onderwijs, volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs

Beleidsmatige doelstelling: het ontwerpbesluit kadert in de overkoepelende SD 2 Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs: OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Dit ontwerp van besluit werd een eerste keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 26 mei 2023 met het oog op de onderhandelingen (VR 2023 2605 DOC.0603/1 en VR 2023 2605 DOC.0603/2).

De onderhandelingen vonden plaats op 6 en 13 juni 2023.

Deze onderhandelingen werden afgesloten met een gedeeltelijk akkoord als resultaat.

De protocollen van die onderhandelingen met de nummers 135, 134 en 236 vindt u als bijlage.

De onderhandelingen hebben geleid tot aanpassingen in het voorontwerp van besluit.

Het gaat om volgende wijzigingen:

- Er is een nieuw hoofdstuk 3 toegevoegd, dat een wijziging bevat van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998 tot vaststelling van de regeling omtrent de afwezigheden, de tucht, de administratieve standen, het verlof, de mandaatsbeëindiging, het onderzoek van de lichamelijke geschiktheid en het geneeskundig toezicht voor het academisch personeel bij de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap. Dit hoofdstuk is toegevoegd zodat de universiteiten eveneens een regeling kunnen uitwerken m.b.t. het zorgverlof.

De universiteiten hebben een grote autonomie om zelf hun verlofregeling te regelen. Voor het academisch personeel is die autonomie gebaseerd op de rechtsgrond die in artikel 2, §2 van het zogeheten standenbesluit van 1 december 1998 opgenomen is. Om te zorgen dat de universiteiten een regeling kunnen uitwerken om ook aan hun academisch personeel een zorgverlof te kunnen toekennen, is het nodig dit zorgverlof toe te voegen aan de rechtsgrond in het standenbesluit.

De universiteiten bepalen zelf hoe zij het zorgverlof organiseren op voorwaarde dat de regeling voldoet aan de voorwaarde uit artikel 6 van de Richtlijn (EU) 2019/1158. Voor sommige universiteiten zal dit zorgverlof opgenomen worden binnen de regeling van het verlof voor dwingende redenen zoals dat ook in de privésector het geval is. Daarvoor is het belangrijk ook een rechtsgrond te voorzien voor het verlof om dwingende redenen. Niet alle universiteiten kennen echter nog een verlof om dwingende redenen. Om te vermijden dat deze universiteiten omwille van de invoering van het zorgverlof terug een regeling over het verlof om dwingende redenen zouden moeten invoeren, is de rechtsgrond voor het uitwerken van een verlof om dwingende redenen als een mogelijkheid en niet als een verplichting opgenomen.

- De oorspronkelijke hoofdstukken 3, 4, 5 en 6 en de bijhorende artikelen werden hernummerd.
- De bepaling in artikel 11 (oorspronkelijk artikel 10) werd vervangen door een andere bepaling. De oorspronkelijk voorziene beperking om een herindiensttreding tijdens een verlof voor verminderde prestaties enkel toe te staan bij een school of instelling van hetzelfde schoolbestuur of dezelfde inrichtende macht, wordt vervangen door een beperking in tijd. Een herindiensttreding na opname van een verlof voor verminderde prestaties kan maximaal gedurende drie opeenvolgende schooljaren. Daarmee wordt ingegaan op de vraag van de vakbonden om de mogelijkheid tot herindiensttreding bij een andere werkgever te behouden enerzijds en op de vraag van de werkgevers om deze mogelijkheid niet oneindig toe te staan anderzijds.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Dit ontwerpbesluit wijzigt een aantal besluiten van de Vlaamse Regering die aan de personeelsleden van het onderwijs de mogelijkheid geven een verlofstelsel op te nemen.

1. Wijzigingen met betrekking tot de afwezigheid voor verminderde prestaties.

Artikel 6 van de Richtlijn (EU) 2019/1158 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers bepaalt dat de lidstaten de nodige maatregelen moeten nemen om te zorgen dat elke werknemer recht heeft op 5 werkdagen zorgverlof per jaar. Zorgverlof wordt in de Richtlijn gedefinieerd als verlof voor werknemers om persoonlijke zorg of steun te verlenen aan een familielid of aan een persoon die deel uitmaakt van hetzelfde huishouden als de werknemer dat of die om een ernstige medische reden zoals gedefinieerd door elke lidstaat, behoefte heeft aan aanzienlijke zorg of steun.

Het zorgverlof is nog een andere vorm van verlof dan het verlof wegens overmacht. Het verlof wegens overmacht is de omzetting van wat in de Richtlijn is vastgelegd in artikel 7. Hoewel de loopbaanonderbreking voor medische bijstand, palliatieve zorgen of medische bijstand inhoudelijk nauw aansluiten bij het zorgverlof, beantwoorden ook deze stelsels onvoldoende aan artikel 6 van de Richtlijn. Het is immers de bedoeling dat het zorgverlof heel flexibel opgenomen kan worden. Het langdurig karakter van de verschillende vormen van loopbaanonderbreking en de eraan gekoppelde voorwaarden staan een flexibele opname in de weg. Daarom wordt ervoor geopteerd om het zorgverlof in te voeren als een vorm van afwezigheid voor verminderde prestaties.

De afwezigheid voor verminderde prestaties is geregeld bij

- het Besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof en de afwezigheid voor verminderde prestaties;
- het Besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 tot regeling van sommige verloven voor de personeelsleden van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap en van de Hogere Zeevaartschool.

Om de bepaling van artikel 6 van de Richtlijn om te zetten, worden volgende aanpassingen gedaan aan de bepalingen met betrekking tot de afwezigheid voor verminderde prestaties (= AVP):

- een personeelslid heeft per kalenderjaar recht op vijf dagen AVP om persoonlijke zorg of steun te verlenen aan een gezinslid of een familielid dat om een ernstige medische reden behoefte heeft aan aanzienlijke zorg of steun;
- de begrippen gezinslid, familielid en zorg of steun worden gedefinieerd;
- in tegenstelling tot de gewone periodes van AVP, zijn de vijf dagen AVP per kalenderjaar een recht voor het personeelslid;
- bij opname van een AVP voor zorg of steun mag het totale krediet van 60 maanden AVP overschreden worden.

Inwerkingtreding: 1 september 2023

2. Wijzigingen met betrekking tot het opvangverlof

De wet van 14 december 2018 voegt aan de tot dan toe bestaande definitie van mindervalide kind een derde mogelijkheid toe. Een kind dat in totaal 9 punten scoort op de drie pijlers van de medisch-sociale schaal, wordt eveneens beschouwd als een mindervalide kind. Deze uitbreiding geldt voor het adoptieverlof en voor het ouderschapsverlof.

Sinds de inwerkingtreding van deze wet wordt de verruimde definitie al toegepast voor de toekenning van een opvangverlof en een ouderschapsverlof. De verruimde definitie werd ook opgenomen in de toepasselijke regelgeving met betrekking tot het ouderschapsverlof met het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020.

De regelgeving met betrekking tot het opvangverlof is echter nog niet aangepast. Dat gebeurt in voorliggend ontwerpbesluit.

Het opvangverlof is geregeld bij:

- het Besluit van de Vlaamse regering van 9 november 1994 betreffende het opvangverlof voor de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding met het oog op adoptie en pleegvoogdij;
- het Besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 tot regeling van sommige verloven voor de personeelsleden van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap en van de Hogere Zeevaartschool.

In beide besluiten wordt de definitie van mindervalide kind aangepast.

Inwerkingtreding: 1 maart 2019

3. Wijzigingen met betrekking tot het politiek verlof

Er bestaan twee soorten politiek verlof:

- Het politiek verlof van ambtswege is geregeld in artikel V. 30 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 28 oktober 2016 betreffende codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs. Het is van toepassing op personeelsleden die één van de mandaten opnemen die zijn opgesomd in artikel V.30.
- Het politiek verlof op verzoek is geregeld in artikel V.31 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 28 oktober 2016 betreffende codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs. Het is van toepassing op personeelsleden die één van de mandaten opnemen die zijn opgesomd in artikel V.31. Artikel V. 31 bevat ook een machtiging aan de Regering om verdere bepalingen uit te werken. Die zijn vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 27 april 2007 betreffende de toekenning van een politiek verlof op verzoek van het personeelslid.

Tijdens het politiek verlof is geen cumulatie toegestaan. De mandaten die worden opgenomen tijdens het politiek verlof van ambtswege laten geen cumulatie met een job in het onderwijs toe.

Het politiek verlof op verzoek kan gecombineerd worden met een opdracht in onderwijs. Het personeelslid is dan deels met politiek verlof en is voor dat gedeelte van zijn opdracht in onderwijs in non-activiteit, en heeft deels een opdracht in onderwijs waarvoor het salaris krijgt a rato van de geleverde prestaties.

Cumulatie met een extra opdracht in onderwijs is echter niet toegestaan. Dat is opgenomen in artikel 5, §3 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 27 april 2007 betreffende de toekenning van een politiek verlof op verzoek van het personeelslid: "Het personeelslid dat een politiek verlof opneemt, mag tijdens dit verlof geen vervangende winstgevende activiteit uitoefenen in een gesubsidieerde of gefinancierde school of instelling, in een gesubsidieerd of gefinancierd centrum, in een hogeschool of als personeelslid van de onderwijsinspectie, personeelslid van de pedagogische begeleidingsdiensten of personeelslid van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling."

In het kader van het lerarentekort kan het nuttig zijn om toe te staan dat een personeelslid dat met politiek verlof is tijdelijk toch een functie in onderwijs kan opnemen, bv. om gedurende korte tijd een vervanging te doen van een afwezig personeelslid. Momenteel is cumulatie niet toegestaan. Het

personeelslid kan het volume van zijn politiek verlof ook alleen maar wijzigen op 1 september. Verder is een opschorting van het politiek verlof enkel mogelijk om een dienstonderbreking op te nemen die een recht is, bv. ouderschapsverlof, palliatief verlof in het kader van de loopbaanonderbreking, bevallingsverlof... Een tijdelijke opschorting van het politiek verlof om terug een opdracht in onderwijs op te nemen is dus niet mogelijk.

Om tijdelijke tekorten in het onderwijs mee op te vangen, maakt het voorliggend artikel het mogelijk dat het politiek verlof wordt opgeschort om tijdelijk een opdracht in onderwijs op te nemen. De opdracht in onderwijs mag weliswaar niet uitgeoefend worden bij een inrichtende macht of schoolbestuur waar het personeelslid zelf in het kader van het politiek verlof de bevoegdheid bestuurder opneemt.

Inwerkingtreding: 1 september 2023

4. Opheffing van het uitzonderlijk verlof wegens overmacht

Tot slot wordt het Besluit van de Vlaamse Regering van 3 december 2021 over een tijdelijke uitbreiding van het verlof wegens overmacht voor de personeelsleden van het onderwijs opgeheven. Dit besluit bevat een regeling waardoor personeelsleden extra verlof wegens overmacht kunnen nemen wanneer hun kind moet thuisblijven omwille van quarantaine, isolatie of sluiting van de school, creche... ten gevolge van corona. Omwille van de gewijzigde aanpak m.b.t. corona is deze maatregel niet langer nodig. In de privésector en bij de Vlaamse overheid is de tegenhanger van deze maatregel ook niet meer van toepassing.

Inwerkingtreding: 1 september 2023

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Voor de toelichting bij de artikelen verwijs ik naar de nota VR 2023 2605 DOC.0603/1.

Als gevolg van de onderhandelingen werden de volgende artikelen gewijzigd:

- Er is een nieuw artikel 5 toegevoegd, dat een wijziging bevat van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998 tot vaststelling van de regeling omtrent de afwezigheden, de tucht, de administratieve standen, het verlof, de mandaatsbeëindiging, het onderzoek van de lichamelijke geschiktheid en het geneeskundig toezicht voor het academisch personeel bij de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap. Dit hoofdstuk is toegevoegd zodat de universiteiten eveneens een regeling kunnen uitwerken m.b.t. het zorgverlof.

De universiteiten hebben een grote autonomie om zelf hun verlofregeling te regelen. Voor het academisch personeel is die autonomie gebaseerd op de rechtsgrond die in artikel 2, §2 van het zogeheten standenbesluit van 1 december 1998 opgenomen is. Om te zorgen dat de universiteiten een regeling kunnen uitwerken om ook aan hun academisch personeel een zorgverlof te kunnen toekennen, is het nodig dit zorgverlof toe te voegen aan de rechtsgrond in het standenbesluit.

De universiteiten bepalen zelf hoe zij het zorgverlof organiseren op voorwaarde dat de regeling voldoet aan de voorwaarde uit artikel 6 van de Richtlijn (EU) 2019/1158. Voor sommige universiteiten zal dit zorgverlof opgenomen worden binnen de regeling van het verlof voor dwingende redenen zoals dat ook in de privésector het geval is.

Daarvoor is het belangrijk ook een rechtsgrond te voorzien voor het verlof om dwingende redenen. Niet alle universiteiten kennen echter nog een verlof om dwingende redenen. Om te vermijden dat deze universiteiten omwille van de invoering van het zorgverlof terug een regeling over het verlof om dwingende redenen zouden moeten invoeren, is de rechtsgrond voor het uitwerken van een verlof om dwingende redenen als een mogelijkheid en niet als een verplichting opgenomen.

- De artikelen 5 en volgende werden hernummerd.
- De bepaling in artikel 11 (oorspronkelijk artikel 10) werd vervangen door een andere bepaling. De oorspronkelijk voorziene beperking om een herindiensttreding tijdens een verlof voor verminderde prestaties enkel toe te staan bij een school of instelling van hetzelfde schoolbestuur of dezelfde inrichtende macht, wordt vervangen door een beperking in tijd. Een herindiensttreding na opname van een verlof voor verminderde prestaties kan maximaal gedurende drie opeenvolgende schooljaren. Daarmee wordt ingegaan op de vraag van de vakbonden om de mogelijkheid tot herindiensttreding bij een andere werkgever te behouden enerzijds en op de vraag van de werkgevers om deze mogelijkheid niet oneindig toe te staan anderzijds.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft geen financiële weerslag om de volgende redenen:

- De afwezigheid voor verminderde prestaties is een onbezoldigd verlof. Het personeelslid is in non-activiteit gedurende de afwezigheid voor verminderde prestaties en heeft geen recht op salaris.
- De opschorting van het politiek verlof heeft geen financiële gevolgen. Er is slechts één personeelslid dat betaald wordt om de opdracht in onderwijs uit te oefenen.
- De aanpassing van de definitie van mindervalide kind heeft tot gevolg dat de doelgroep iets meer wordt uitgebreid, maar het personeelslid krijgt in dat geval een onderbrekingsuitkering van de RVA en geen salaris van onderwijs voor de opdracht of het deel van zijn opdracht dat hij niet uitoefent.
- De maatregel met betrekking tot herindiensttreding beperkt de mogelijkheid om een verlof voor verminderde prestaties te nemen en nadien terug een opdracht op te nemen in onderwijs, maar heeft geen financiële gevolgen.
- De opheffing van de tijdelijke uitbreiding van het verlof wegens overmacht heeft geen financiële gevolgen.

De Inspectie van Financiën gaf een gunstig advies op 3 mei 2023.

De wijzigingen aangebracht naar aanleiding van de onderhandelingen hebben geen gevolgen voor de initiële financiële weerslag.

B. ESR-TOETS

De ESR-toets is niet van toepassing op dit voorontwerp van besluit, want dit dossier bevat geen pps-project of maakt geen alternatief gefinancierde investeringen mogelijk.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Het ontwerp van besluit zal, na principiële goedkeuring door de regering, voor advies voorgelegd worden aan de Raad van State, waarbij aan de Raad van State gevraagd wordt om dit advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de regelgeving over het politiek verlof, over de afwezigheid voor verminderde prestaties, over het opvangverlof en over de herindiensttreding voor de personeelsleden van het onderwijs;
- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS